

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาปัญหาเพื่อหาแนวทางพัฒนารูปแบบการสร้าง ความสัมพันธ์ชุมชนของโรงเรียนบ้านเนินพลับหวานให้ดีขึ้น ด้านการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อให้ งานวิจัยดำเนินไปตามจุดหมาย ผู้วิจัยได้กำหนดสาระสำคัญประกอบการวิจัยดังนี้

1. ข้อมูลของชุมชนบ้านเนินพลับหวาน
2. ข้อมูลเกี่ยวกับชุมชนชาวมุสลิม
3. แนวคิดการสร้างความสัมพันธ์ชุมชนของโรงเรียนบ้านเนินพลับหวาน
 - 3.1 กิจกรรมเยี่ยมบ้าน
 - 3.2 กิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรมและประเพณี
 - 3.3 กิจกรรมบริการและพัฒนาชุมชน
 - 3.4 กิจกรรมประชาสัมพันธ์และความสัมพันธ์กับหน่วยงานอื่น
4. การวิจัยเชิงคุณภาพ
 - 4.1 ความหมายของการวิจัยเชิงคุณภาพ
 - 4.2 ความสำคัญของการวิจัยเชิงคุณภาพ
 - 4.3 เทคนิคที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ข้อมูลของชุมชนบ้านเนินพลับหวาน

จากทะเบียนประวัติโรงเรียนบ้านเนินพลับหวาน(2494)ได้บันทึก ประวัติชุมชนบ้านเนินพลับหวาน พื้นที่อันเป็นที่ตั้งของหมู่บ้านเนินพลับหวานนั้นเป็นเนินสูง เป็นป่าใหญ่หนาทึบ มีต้นไม้ขนาดใหญ่ขึ้นปะปนกับต้นพลับ และมีสัตว์ป่าอาศัยอยู่หลายชนิดเป็นจำนวนมาก ไม่มีประชาชนอาศัยอยู่เลย

ประมาณปี พ.ศ. 2486 ได้มีประชาชนอพยพมาจากอำเภอหนองจอก กรุงเทพมหานคร และจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มาจับจองที่ทำมาหากินเป็นครั้งแรกประมาณ 10 หลังคาเรือน โดยปลูกกระต๊อบเล็ก ๆ มุมหลังคา (ประชาชนที่มาอาศัยอยู่ครั้งแรกเป็นชาวไทยที่นับถือศาสนาอิสลาม) อาชีพที่ทำกันครั้งแรกคือ การตัดไม้ ถางป่ารับจ้างขุดต่อไม้ และทำไร่มันสำปะหลัง เนื่องจากบริเวณนี้มีต้นพลับขึ้นเป็นจำนวนมาก แต่มีต้นพลับขนาดใหญ่อยู่ต้นหนึ่งมีลูกตกและมีรสชาติหวาน ประชาชนที่อพยพมาครั้งแรก ได้เก็บลูกพลับไปขายอำเภอหนองจอกและ

จังหวัดพระนครศรีอยุธยา (ถูกพลับใช้ข้อมแห ข้อมวนจับปลา) บางกลุ่มก็ใช้วิธีการแลกเปลี่ยนสิ่งของเครื่องใช้กันและได้ทำการชักชวนญาติพี่น้อง พรรคพวกให้มาทำกินกันเพราะที่ดินราคาถูก มันต่ำปะหลังราคาดี มีประชาชนอพยพมาอาศัยอยู่ประมาณ 40 หลังคาเรือน

ปี พ.ศ. 2487 ชุมชนจึงได้ร่วมกันจัดสร้างมัสยิดหลังเล็ก ๆ ขึ้นใช้ในการประกอบพิธีทางศาสนาอิสลาม แต่ยังไม่มีการตั้งชื่อแต่อย่างใด

ปี พ.ศ. 2491 ประชาชนได้อพยพเพิ่มเป็นจำนวนมากขึ้น และนักเรียนส่วนหนึ่งต้องเดินทางไปเรียนหนังสือที่โรงเรียนวัดสุทธาวาส (มาบยายเลีย) ระยะทางประมาณ 3 กิโลเมตร ทำให้เกิดความไม่สะดวกในการไปเรียนหนังสือ นายเถา จันทร์มาก ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 5 จึงได้ร่วมกับชาวบ้านช่วยกันตัดไม้มาสร้างโรงเรียน โดยมีนายชั้น สุวรรณทรธร นายอำเภอบางละมุง และนายวิทยา ทองเพิ่ม ศึกษาธิการอำเภอบางละมุงให้การสนับสนุน และได้เปิดทำการเรียนการสอน เมื่อวันที่ 14 พฤษภาคม 2494 และตั้งชื่อโรงเรียนว่า "โรงเรียนบ้านเนินพลับหวาน" และตั้งชื่อมัสยิดว่า "มัสยิดนูรุลยกินบ้านเนินพลับหวาน" ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา ประชาชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม

ข้อมูลเกี่ยวกับชุมชนชาวมุสลิม

กรมการศาสนาได้จัดทำประวัติของชุมชนชาวมุสลิมในประเทศไทย คนมุสลิมมีอยู่ในประเทศไทยก่อนจะมีอาณาจักรสุโขทัย และอาณาจักรอยุธยาเสียอีก คือกลุ่มชนที่นับถือศาสนานี้มาแต่เดิมทั้งทางภาคใต้ที่ติดกับประเทศมาเลเซีย และภาคเหนือที่ติดกับประเทศจีน ส่วนใหญ่ความศรัทธาในศาสนานี้มักได้รับการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมซึ่งกันและกัน เมื่อมีการอพยพไปในที่ต่าง ๆ ของกลุ่มชนในยุคก่อน ๆ โดยเฉพาะพ่อค้าชาวอาหรับ ส่วนใหญ่ทำการค้าขายทั้งทางทะเลและทางบก (กองคาราวาน) จึงทำให้ศาสนาอิสลามแผ่ขยายออกไปไม่มีที่สิ้นสุด ในประเทศไทยเราทางตอนเหนือ จะมีมุสลิมชาวจีนอพยพมาอยู่มากในแถบจังหวัดเชียงราย เชียงใหม่ พวกนี้รู้จักในนามของพวกเขา "ฮ่อ" (จีนฮ่อมีทั้งที่เป็นมุสลิมและไม่ได้เป็น) ทางตอนใต้ของประเทศไทยซึ่งอยู่ติดทะเลคงได้รับความคิดในเรื่องศาสนาจากพ่อค้าชาวอาหรับ จะเห็นได้ว่าประเทศในกลุ่มอาเซียนส่วนใหญ่ก็นับถือศาสนาอิสลามเป็นศาสนาประจำชาติมุสลิมนั้นจะเป็นเชื้อชาติใดก็ได้ ไม่จำกัดเป็นศาสนาที่เป็นสากลสำหรับมนุษยชาติที่มีผู้นับถือทุกชาติ โดยเฉพาะแถบเอเชียตะวันตกและตะวันออกกลาง และแม้แต่ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีผู้นับถือศาสนาอิสลามเป็นจำนวนมาก ศาสนานี้จึงเป็นศาสนาที่สำคัญยิ่งต่อโลก ทั้งในอดีตและอนาคต ศาสนานี้มีศาสดาผู้รับคำสอนมาจากพระองค์อัลลอฮ์ นำมาเผยแพร่ให้แก่มวลมนุษยชาติได้ศรัทธา และถือปฏิบัติ คือ นบีมูฮัมหมัด กำนัดของศาสนาซึ่งเป็นที่มาของ "อิสลาม"(กรมการศาสนา, 2519, หน้า 42)

ความหมายของคำว่า อิสลามและมุสลิม ได้มีผู้ให้ความหมายคำว่าอิสลาม ไว้ดังนี้
 อิสลาม เป็นศัพท์ภาษาอาหรับมาจากคำว่า "อัลละมะ" แปลตามพยางค์ว่า สันติ
 ความปลอดภัย ความสงบสุข การยอมรับ (สำนักจุฬาราชมนตรี. ม.ป.ป.)

เสถียร พันธรัณย์ (2512, หน้า 422) ได้ให้ความหมายว่า อิสลาม คือ สันติ
 กรรมศาสนา (2519, หน้า 40) ได้ให้ความหมายว่า อิสลาม คือ การปฏิบัติและน้อม
 ตามข้อบัญญัติแห่งศาสนาอันเป็นที่รู้จักทั่วไป ซึ่งมีพระศาสดามุฮัมมัด เป็นผู้นำมาเผยแพร์
 ฉัตรสุมาลย์ กบิลสิงห์ (2521, หน้า 3) กล่าวว่า อิสลามเป็นชื่อของศาสนา แปลว่า สันติ
 หรือ สงบ

อิสมาอีล อะหมัด (ม.ป.ป.) กล่าวถึงอิสลามว่าหมายถึงการอ่อนน้อมยอมตามและเชื่อฟัง
 เสาวนีย์ จิตต์หมวด (2535, หน้า 7) ได้ให้ความหมายว่า อิสลาม หมายถึง การนอบ
 น้อมยอมตามมอบตนต่อพระผู้เป็นเจ้าอัลลอฮ์ (ช.ป.) แต่ผู้เดียวอย่างสิ้นเชิงเพื่อความสันติ
 พันธ์ ดอกบัว (2539, หน้า 203) ได้กล่าวถึงความหมายของอิสลามว่า "อิสลาม" แปลว่า
 พลิตนถวายชีวิตต่อพระเจ้า

ฉะนั้นจึงกล่าวโดยสรุปได้ว่า อิสลาม เป็นชื่อของศาสนา มีความหมายว่าอ่อนน้อมยอม
 ตามและเชื่อฟังพระผู้เป็นเจ้าเพียงองค์เดียว ศาสนาอิสลามเป็นศาสนาแห่งการยอมตนต่อพระผู้เป็น
 เจ้าซึ่งเรียกว่า อัลลอฮ์ ส่วนคำว่า มุสลิม ได้มีผู้ให้ความหมายไว้ดังนี้

มุสลิม หมายถึง ผู้ยอมรับนับถือศาสนาอิสลาม (สำนักจุฬาราชมนตรี. ม.ป.ป.)
 มุสลิม หมายถึง ผู้ที่นอบน้อม มอบตน ต่อพระองค์อัลลอฮ์ แต่เพียงผู้เดียวอย่างสิ้นเชิง
 เพื่อความสันติ (เสาวนีย์ จิตต์หมวด, 2535, หน้า 7)

ฉะนั้นจึงพอสรุปได้ว่า อิสลามเป็นชื่อของศาสนา ส่วนมุสลิมก็คือ ผู้ที่นับถือศาสนา
 อิสลาม

ประวัติความเป็นมาของศาสนาอิสลาม

อิสลาม ศาสนาแห่งการยอมรับตนต่ออัลลอฮ์ โดยประกาศของท่านศาสดามุฮัมมัด ได้
 อุดิขึ้นประมาณ 1,400 ปีเศษ (ประยูรศักดิ์ ชลาชนเดช, 2539, หน้า 4) ความจริงเป็นศาสนาที่
 ศาสดาท่านก่อน ๆ ซึ่งมีตำแหน่งเป็น "นบี" หรือ "รซูล" เคยเทศนาประกาศเชิญชวนมนุษย์ในยุคที่
 ศาสดาท่านนั้น ๆ มีชีวิตอยู่ ให้ตั้งมั่นอยู่ในหลักสัจธรรมแห่งพระองค์อัลลอฮ์รซูลท่านต่อ ๆ กันมา
 ไม่ขาดสายและได้เผยแพร์ตามหลักการที่พระองค์อัลลอฮ์ ได้ทรงวางไว้ให้เหมาะสมกับยุคสมัย
 นั้น ๆ และนบีมุฮัมมัดเป็นท่านสุดท้าย(ประยูรศักดิ์ ชลาชนเดช, 2539, หน้า 5)

ในศาสนาอิสลามไม่มีพระ ไม่มีนักบวช ไม่มีหมอสอนศาสนา ฯลฯ มุสลิมทุกคน
 จะต้องเรียนรู้หลักคำสอนศาสนาจากคัมภีร์อัลกุรอาน และอัลหะดีษ พร้อมทั้งทำหน้าที่สั่งสอน

และเผยแพร่ในสิ่งที่ตนรู้ให้กับผู้ที่ไม่รู้ทั้งชาย และหญิง โดยเฉพาะผู้ชายซึ่งเป็นหัวหน้าครอบครัว จะต้องดูแลให้ทุกคนในครอบครัวประพฤติปฏิบัติตามหลักการของศาสนาโดยเคร่งครัด และประกอบอาชีพที่ถูกต้องมาเลี้ยงดูครอบครัวในขณะที่ผู้หญิงในฐานะภรรยาจะต้องอบรมสั่งสอนดูแลลูก ๆ ให้มีความเข้าใจในหลักคำสอนของศาสนา

วันสำคัญทางศาสนา

1. วันอีดิลฟิตรี (อีตเล็ก) คือวันรื่นเริง (วันตรุษ) เป็นการเฉลิมฉลองหลังจกการถือศีลอดครบตามบัญญัติศาสนา คนทั่ว ๆ ไปมักเรียกว่า "วันออกบวช" จะตรงกับวันที่ 1 ของเดือน "เซาวาล" สำนักจุฬาราชมนตรีจะประกาศกำหนดให้ดูเดือนถ้าเห็นก็หมายความว่าสิ้นเดือนรอมฎอน ขึ้นเดือนเซาวาล วันรุ่งขึ้นก็จะเป็นวันออกบวชไม่ต้องถือศีลอด รื่นเริงกันได้เต็มที่

2. วันอีดิลอัฎฮา (อีตใหญ่) เป็นวันฉลองในช่วงการทำฮัจญ์ที่เมืองมักกะห์ ประชาชนที่เป็นมุสลิมทั่วโลกจะต้องฉลอง พร้อมกันในวันเดียวกัน เพื่อแสดงความยินดีในความสำเร็จของผู้ที่มีโอกาสไปทำฮัจญ์อันเป็นหลักปฏิบัติที่สำคัญ 1 ใน 5 ของศาสนาอิสลาม

3. ละหมาดวันศุกร์ เป็นบัญญัติของศาสนาที่บังคับเฉพาะผู้ชายมุสลิมให้ทำกิจกรรมเกี่ยวกับศาสนาที่สุเหร่าที่อยู่ในชุมชน และจะขาดติดต่อกัน 3 สัปดาห์ไม่ได้

ประเพณีที่สำคัญ

1. การเกิด มุสลิมทุกคนเชื่อว่าทรัพย์สินสมบัติใดไม่สำคัญเท่ามิดูกดี (เคร่งครัดในศาสนา) เพราะถ้าพ่อแม่สิ้นชีวิตไปแล้วสิ่งเดียวที่จะได้รับคือ คำขอพรของลูกที่เคร่งครัดศาสนาเท่านั้น

2. การแต่งงาน (นิกะห์) มีองค์ประกอบสำคัญ คือ

2.1 เจ้าบ่าว คือ ผู้ชายจะแต่งงาน

2.2 เจ้าสาว คือ หญิงที่จะแต่งงานด้วย

2.3 ะลี คือ บิดาหรือผู้ใหญ่เจ้าสาว

3. การตาย เมื่อได้ข่าวว่ามีมุสลิมคนใดคนหนึ่งตาย ให้กล่าวคำเพื่อเตือนสติตัวเองว่า "อินนาลิลลาฮี ะอินนาอิลัยฮิรยอน" แปลว่า แท้จริงเราเป็นสิทธิ์ของอัลลอฮ์ และแท้จริงเราต้องกลับคืนสู่พระองค์

ข้อบังคับตามศาสนาบัญญัติที่ต้องทำแก่ผู้ตาย 4 ประการ (ยกเว้นผู้ตายในสงครามเพื่อศาสนากำหนดให้ฝังศพเท่านั้น)

1. ต้องอาบน้ำศพ

2. ต้องห่อศพ

3. ต้องละหมาด

4. ต้องนำไปฝัง

แนวทางการดำเนินชีวิต

1. การให้การอบรมเลี้ยงดู สิ่งแรกที่พ่อแม่จะต้องสอนลูก คือ สอนให้รู้จัก "อัลลอฮ์" โดยสอนให้ลูกพูดว่า "อัลลอฮ์" ได้ เมื่อเริ่มหัดพูด เมื่อเริ่มมีสติปัญญา ก็สอนให้ลูกรู้ว่าสรรพสิ่งรอบตัวเป็นสิ่งที่อัลลอฮ์เป็นผู้ให้ทั้งสิ้น เมื่อลูกเริ่มเรียน ก. ข. ก็สอนอ่านคัมภีร์อัลกุรอานควบไปด้วย (บางครอบครัวเด็ก ๆ จะอ่านคัมภีร์อัลกุรอานได้ก่อนอ่าน ก. ข. เสียอีก) พ่อแม่มักสอนลูกว่ามุสลิมที่ดีควรเฝ้าหาความรู้เกี่ยวกับบัญญัติของศาสนาไปเรื่อย ๆ ควบคู่กับการศึกษาประกอบอาชีพ บางครอบครัว พ่อแม่จะส่งลูกเรียนทางด้านศาสนาจนจบมหาวิทยาลัย (ต่างประเทศ) แล้วจึงเรียนวิชาชีพ ส่วนใหญ่ที่เป็นมุสลิมจะส่งลูกเรียนศาสนาขั้นบังคับที่เรียกว่า "ฟิรดูอิน" จนจบชั้นสูงสุดที่โรงเรียนนั้น ๆ แล้วกลับมาทำนา ทำไร่ ทำสวน และประกอบอาชีพสืบต่อจากพ่อแม่ ซึ่งมีผลกระทบโดยตรงกับโรงเรียนบ้านเนินพลับหวาน เนื่องจากนักเรียนส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม และถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัดในเรื่องของศาสนา

2. การดำเนินชีวิตของชาวมุสลิม เริ่มต้นชีวิตจากการฝึกอบรมในด้านกิริยามารยาทจากแม่ ศาสนาอิสลามสอนให้เลี้ยงบุตรอย่างใกล้ชิด เป็นสิ่งที่ผูกพันในการรับผิดชอบ การฝึกนิสัยตั้งแต่แรกเริ่มจนเข้าสู่วัยรุ่นในแนวทางของศาสนา เช่น เวลารับประทานอาหาร มารดาก็จะสอนวิธีรับประทานอาหารตามแบบฉบับของอิสลามให้ด้วยการรับประทานร่วมกัน การรับประทานอาหารตามมารยาทของมุสลิม จะต้องแยกสำหรับชาย - หญิง อาหารที่จะเลี้ยงจะใส่ข้าวและกับข้าวในสำรับเดียวกัน คนรับประทานนั่งล้อมวงรอบสำรับ แบ่งข้าวกันรับประทานให้หมด โดยไม่ใช้ช้อนรับประทานอาหาร ซึ่งแสดงให้เห็นเอกภาพของความเป็นมุสลิมที่จะต้องสมานสามัคคีเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน แม้กระทั่งการรับประทานอาหาร หรือจะเลี้ยงในรูปแบบใดก็ได้ตามสะดวก ซึ่งแตกต่างกับวัฒนธรรมการรับประทานอาหารแบบสากล

3. เวลานอน เวลาจะนอนมารดาก็จะพำสอนเล่าเรื่องประวัติศาสตร์ของศาสนา สอนให้บุตรซึมซาบในคำสอนของศาสนาไปในตัวเด็ก จะเริ่มต้นด้วยการเชื่อฟังบิดามารดา ผู้ปกครองพร้อมกันนั้นก็รู้จักปฏิบัติตนเพื่อความโปรดปรานของพระผู้เป็นเจ้ารู้จักหลักการทางศาสนา การปฏิบัติตามที่ได้เรียนรู้มา เช่น การวางตัว การคบเพื่อนต่างเพศ การแต่งกาย การทำความเคารพ ฯลฯ

4. ในเรื่องของสามีภรรยา แนวดำเนินชีวิตแบบอิสลามที่คนมุสลิมทั่ว ๆ ไปต้องถือปฏิบัติในชีวิตประจำวัน คือ ผู้ชายสามารถมีภรรยาได้ถึง 4 คน ในบัญญัติของศาสนาก็ให้แนวทางในการเลือกคู่ไว้ ดังนี้ ผู้ชายและผู้หญิงจะต้องเลือกคู่ครองที่มีความเคร่งครัดในศาสนา เมื่อเป็นเช่นนี้ สตรีจึงควรดำเนินชีวิตให้เป็นไปตามหลักการของศาสนา

แนวคิดการสร้างความสัมพันธ์ชุมชนของโรงเรียนบ้านเนินพลับหวาน

ความหมายของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ได้มีผู้ให้ความหมายไว้ดังนี้

สุพิชญา ชีระกุล (2522, หน้า 48) ได้สรุปความหมายของคำว่า งานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน หมายถึง การบริการโรงเรียนในส่วนที่เกี่ยวกับชุมชน ได้แก่ การติดต่อสัมพันธ์กับชุมชน การร่วมกำหนดความมุ่งหมายและนโยบายของโรงเรียน ตลอดจนการร่วมมือกันพัฒนาการศึกษาในโรงเรียนเพื่อชุมชน

วิไลวรรณ วิทย์โรจน์ (2525, หน้า 223) ให้ความหมายของงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน คือ กระบวนการติดต่อสื่อสารระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเพื่อให้ผู้ปกครองนักเรียนและประชาชนเข้าใจการดำเนินงานและความต้องการของโรงเรียนในขณะเดียวกันก็จะช่วยให้เจ้าหน้าที่ทางการศึกษา ผู้ปกครองตัดสินใจถูกต้องในการให้โรงเรียนพัฒนาเด็กอย่างไร

สุภรณ์ ศรีพหล และคณะ (2526, หน้า 326) ให้ความหมายว่า คือ การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเรียน การสอน แจ้งข่าวคราวการเคลื่อนไหวทางการศึกษาให้ชุมชนทราบ แล้วให้ความช่วยเหลือชุมชนตลอดจนการเสริมสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนมุสลิม งานด้านนี้ผู้บริหารจำเป็นจะต้องศึกษาเกี่ยวกับลักษณะของชุมชน ความต้องการของชุมชน การให้ข้อมูลของโรงเรียนแก่ชุมชน บทบาทของโรงเรียน และบทบาทขององค์กรต่างๆในชุมชน

สรุปได้ว่าความสัมพันธ์ชุมชนของโรงเรียนบ้านเนินพลับหวาน เป็นการติดต่อสื่อสารระหว่างโรงเรียนบ้านเนินพลับหวานกับชุมชนมุสลิม เพื่อเป็นการบรรลุผลร่วมกันในการจัดการศึกษาแก่นักเรียนและพัฒนาชุมชน การติดต่อเป็นไป 2 ทางคือ โรงเรียนเป็นทั้งผู้ให้และผู้รับจากชุมชน

ความสำคัญของการสร้างความสัมพันธ์ชุมชนของโรงเรียนบ้านเนินพลับหวาน
เป็นภารกิจสำคัญของผู้บริหารที่จะต้องสร้างความสัมพันธ์อันดีในชุมชน เพื่อให้เกิดผลต่อนักเรียน ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2528, หน้า 22) ได้สรุปความสำคัญของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ดังนี้

1. เป็นการบริหารงานที่ช่วยส่งเสริมให้ดำเนินงานด้านอื่น ๆ ของโรงเรียนเป็นไปได้อย่างสะดวก
2. เป็นการบริหารงานที่ช่วยสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

3. เป็นการบริหารงานที่ช่วยให้โรงเรียนสามารถใช้ประโยชน์จากทรัพยากรในชุมชนให้เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานของโรงเรียนได้

4. เป็นการบริหารงานที่มีส่วนให้ความช่วยเหลือแก่ ชุมชนอันจะเป็นการพัฒนาสังคมอีกทางหนึ่ง

5. เป็นการบริหารงานที่ส่งเสริมในเรื่องการอยู่ร่วมกันและการช่วยเหลือเกื้อกูลกันในสังคม

6. เป็นการบริหารงานที่มีส่วนสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยราชการอื่น ๆ เช่น กรมการปกครอง การพัฒนาชุมชน เป็นต้น อันจะเป็นผลดีต่อทางราชการ

การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน จึงมีความสำคัญต่อ การบริหาร โรงเรียนและการพัฒนาโรงเรียนในด้านต่าง ๆ และส่งผลให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

ทฤษฎีพื้นฐานและแนวคิดการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โรงเรียนเป็นสถาบันที่ให้การศึกษแก่ชุมชนและเป็นหน่วยงานของสังคม โรงเรียนจึงต้องคล้อยตามสังคม เมื่อสังคมเปลี่ยนไปโรงเรียนก็ต้องเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย การปฏิบัติงานต่างๆ ในโรงเรียนจะต้องกำหนดกรอบแนวคิด เพื่อเป็นการกำหนดทิศทางการดำเนินงานให้เป็นไปตามแนวทางสำหรับการปฏิบัติงาน

ชนิตา รักษ์พลเมือง (2524, หน้า 38-39) เสนอแนวคิดที่มีลักษณะสำคัญประการหนึ่งของสังคมคือ ความเห็นพ้องต้องกันของความคิดเห็น ความรู้สึก (Sentiment) ค่านิยม (Value) ความเชื่อ (Believe) สังคม และสังคมจะแตกต่างกันในทางธรรมชาติ (Socialization) การขัดเกลาทางสังคมนี้เป็นหน้าที่หลักของครอบครัวและโรงเรียน

ปรีชา คัมภีปกรณ และ ดิลก พัฒน์พิชัยโชติ (2525, หน้า 770-772) ได้เสนอแนวความคิดเกี่ยวกับการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไว้ว่า

1. ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนควรเป็นแบบปฏิสัมพันธ์และทำได้หลายรูปแบบ

2. ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน บุคลากรของโรงเรียนและของทุกฝ่ายต้องประสานกัน

3. โรงเรียนและชุมชนจะต้องร่วมมือกัน จึงจะทำให้เกิดความเจริญทั้งสองฝ่าย

สุภรณ์ ศรีพหล (2534 อ้างถึงใน หวน พินธุพันธ์, 2528, หน้า 7) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ไว้ว่า

1. การศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของสังคม และการศึกษากับสังคมย่อมมีความสัมพันธ์กัน
อย่างใกล้ชิด
2. การศึกษาในฐานะที่เป็นระบบย่อยอันหนึ่งของสังคม ย่อมมีปฏิสัมพันธ์กับระบบย่อย
อื่นๆ
3. การศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของสังคม โรงเรียนก็เป็นส่วนหนึ่งของสังคม
4. โรงเรียนนอกจากมีภารกิจหลักในการเรียนการสอนแล้ว ยังจะต้องเป็นศูนย์กลางของ
การเปลี่ยนแปลงและช่วยในการพัฒนาชุมชนอีกด้วย และยังได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับความสัมพันธ์
ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ไว้ว่า

- 4.1 การศึกษาเป็นสถาบันหนึ่งของสังคม โรงเรียนเป็นส่วนหนึ่งของสังคม
- 4.2 โรงเรียนเป็นองค์กรและเป็นตัวกลางที่สำคัญในการเปลี่ยนแปลงชุมชน
- 4.3 โรงเรียนมีบทบาทและหน้าที่โดยตรง ซึ่งประชาชนจะต้องรู้และเข้าใจให้การ
สนับสนุนทั้งทางตรงและทางอ้อม เพื่อประโยชน์ของส่วนรวม
- 4.4 ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยทำให้โรงเรียน
ตอบสนองความต้องการของชุมชนและมีส่วนช่วยในการพัฒนาชุมชน จึงจะบรรลุเป้าหมาย
และได้มีนักวิชาการเสนอบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาไว้หลายท่านคือ

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2529, หน้า 30) ได้กล่าวถึงบทบาท
หน้าที่ของผู้บริหารต่อการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไว้ดังนี้

1. ศึกษาชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่โดยละเอียด ในด้านโครงสร้างทางวัฒนธรรม ด้าน
ประเพณี อาชีพ สภาพเศรษฐกิจ ทรัพยากร สภาพปัญหา เจตคติ และความเชื่อถือต่างๆอันเป็น
ข้อมูลพื้นฐาน ทั้งนี้เพื่อที่โรงเรียนจะได้นำมาวิเคราะห์ประกอบการวางแผนดำเนินงานของ
โรงเรียนให้เหมาะสมกับท้องถิ่นนั้นๆได้
2. ผู้บริหารจะต้องรับผิดชอบในการจัดให้มีการวางแผนการดำเนินงานด้าน
ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยจัดให้มีส่วนร่วมกันระหว่าง ครู ผู้ปกครอง
โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กรรมการสถานศึกษา
3. กระตุ้นและส่งเสริมให้บุคลากรสร้างความสัมพันธ์อันดีกับชุมชนและให้บุคลากรใน
โรงเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนและดำเนินงานตามแผน
4. จัดให้มีการประชาสัมพันธ์โรงเรียนอย่างต่อเนื่องและทั่วถึงโดยใช้เทคนิควิธีการต่างๆ
5. จัดให้มีการเยี่ยมเยียนชุมชนเพื่อรับทราบความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพื่อการ
ดำเนินงาน

6. รับผิดชอบในการจัดกิจกรรมต่างๆในขอบข่ายของงาน ตลอดถึงการเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน

7. เลือกบุคคลในชุมชนและแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แสดงบทบาทในการสนับสนุนดำเนินงานของโรงเรียนให้มากที่สุด โดยให้เป็นไปตามกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง

8. จัดให้มีการให้บริการแก่ชุมชนในด้านต่างๆที่โรงเรียนสามารถทำได้

9. ดำเนินการให้โรงเรียนใช้ประโยชน์จากทรัพยากรท้องถิ่นให้มากที่สุด

ลิปแฮม และ โฮ ฮูเนียร์ (Lipham & Hoeh, Jr. 1974, pp. 320-344) ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียนในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนในชุมชนไว้ดังนี้

1. ผู้บริหารโรงเรียนต้องมีแนวคิด เข้าใจวิเคราะห์ความต้องการของชุมชนและพร้อมที่จะทำงานในชุมชน

2. ถู้อเอาความต้องการของชุมชนเป็นความต้องการของตนเอง

3. มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับชุมชน

4. มีการติดต่อกับองค์กรต่างๆของชุมชน

5. สร้างโครงการความสัมพันธ์โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมโครงการ

6. มีความสามารถในการปรับปรุงการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

มุสลิม

จากบทบาทของผู้บริหารที่มีต่อชุมชนดังกล่าวพอสรุปได้ว่า ผู้บริหารจะต้องมีความรู้ความสามารถความเข้าใจในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนโดยมี การวางแผนแนวทางประสานงานรวมทั้งรู้จักแก้ปัญหาโดยการให้ความร่วมมือดำเนินงานของโรงเรียนและชุมชนให้ดียิ่ง

กระบวนการสร้างความสัมพันธ์ชุมชนของโรงเรียนบ้านเนินพลับหวาน เป็นกระบวนการที่มีขั้นตอนต่อเนื่อง เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามระบบ จำเป็นจะต้องมีการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2528, หน้า 22-24) คือ

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการสร้างความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับชุมชน ในขั้นตอนนี้ ผู้บริหารต้องดำเนินการให้มีการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของโรงเรียนและชุมชน อย่างน้อยที่สุดจะต้องมีข้อมูลต่อไปนี้

1.1 จำนวนผู้ปกครองนักเรียน

- 1.2 จำนวนคนในชุมชนที่เป็นเขตบริการในโรงเรียน
- 1.3 จำนวนหมู่บ้าน บ้าน และระยะห่างจากโรงเรียน
- 1.4 ระดับความร่วมมือที่ชุมชนให้แก่โรงเรียน
- 1.5 เจตคติของชุมชนต่อโรงเรียน
- 1.6 การคมนาคม การสื่อสารในชุมชน
- 1.7 ผู้นำชุมชน ผู้มีบทบาทสำคัญในชุมชน
- 1.8 ปัญหาของชุมชนที่อาจส่งผลกระทบต่อโรงเรียน
- 1.9 ทรัพยากรในชุมชนที่โรงเรียนอาจนำมาใช้ประโยชน์
- 1.10 ประเพณี ความเชื่อ และค่านิยมบางประการของท้องถิ่น

ขั้นตอนที่ 2 การวางแผนการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เมื่อรู้ถึงปัญหาและความต้องการของโรงเรียนในด้านการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนในชุมชนแล้ว ผู้บริหารจะต้องกำหนดและเขียนแผนงาน โครงการ เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน ผู้บริหารจะดำเนินการดังนี้

- 2.1 ให้บุคลากรในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดและเขียนแผนงาน
- 2.2 ให้คณะกรรมการการศึกษาของโรงเรียนมีส่วนรับทราบแนวทางการดำเนินงานตามแผน
- 2.3 ระบุด่วนบุคลากรที่รับผิดชอบโครงการในแผนงานให้ชัดเจน โดยให้บุคลากรทุกคนได้มีส่วนร่วมในการรับผิดชอบโครงการ
- 2.4 กำหนดวิธีการและระยะเวลาในการประเมินผลให้ชัดเจน
- 2.5 กำหนดผู้รับผิดชอบและเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลให้ชัดเจน
- 2.6 กำหนดการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นทั้งวัสดุอุปกรณ์ และบุคคลให้มากที่สุดในการทำโครงการและแผนงาน
- 2.7 พิจารณาความเป็นไปได้ของโครงการในแผนงานก่อนอนุมัติดำเนินการ

ขั้นตอนที่ 3 การดำเนินการตามแผนงานและโครงการที่กำหนดไว้ ผู้บริหารโรงเรียนมีบทบาทหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- 3.1 ควบคุมดูแลการดำเนินงานให้เป็นไปตามโครงการที่กำหนดไว้
- 3.2 แก้ไขปัญหาข้อขัดข้องที่เกิดขึ้นระหว่างการดำเนินงานตามโครงการ
- 3.3 จัดให้มีการประเมินผลโครงการตามระยะเวลาที่กำหนดไว้
- 3.4 ให้กำลังใจและกระตุ้นให้บุคลากรปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง เพราะงานการสร้าง

ความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนเป็นงานที่ต้องปฏิบัติภายนอกโรงเรียนด้วย

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินผล การดำเนินการตามแผนงาน การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ตามที่กำหนดไว้ในโครงการแล้ว ผู้บริหารจำเป็นต้องจัดให้มีการประเมินการดำเนินงาน เมื่อสิ้นสุดระยะเวลาการดำเนินการด้วย โดยผู้บริหารโรงเรียนดำเนินการดังนี้

- 4.1 ประเมินผลโดยใช้เครื่องมือ เช่น การสำรวจ การสังเกต และการสัมภาษณ์เป็นต้น
- 4.2 ให้นักศึกษาในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผล
- 4.3 ให้คณะกรรมการโรงเรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผล
- 4.4 สรุปผลการประเมินบันทึกไว้เป็นข้อมูลสำหรับการวางแผนการดำเนินงานของปีถัดไป

กิจกรรมการสร้างความสัมพันธ์ชุมชนของโรงเรียนบ้านเนินพลับหวาน

โรงเรียนเป็นหน่วยงานหนึ่งของสังคม ทำหน้าที่หลักในการให้การศึกษาอบรมอย่างเป็นระบบแก่เด็ก เพื่อให้เป็นสมาชิกที่ดี และมีประสิทธิภาพของสังคม โรงเรียนจึงทำหน้าที่ให้การศึกษาแก่เด็กได้ครบทุกสิ่งทุกอย่างนั้นย่อมเป็นไปได้ เรายอมรับว่าการจัดการศึกษาให้แก่เด็กประสบความสำเร็จที่ได้รับมิใช่เฉพาะในโรงเรียนเท่านั้น ยังมีอยู่ในที่อื่นๆ ในชุมชนอีกมาก ชุมชนจึงมีส่วนร่วมในการให้ประสบการณ์ที่เป็นรากฐานของขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม และแง่คิดแก่เด็ก โรงเรียนจะต้องได้รับความร่วมมือจากชุมชน อย่างเหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจและสังคม ทั้งยังเป็นการถูกต้องตามระบอบประชาธิปไตยที่ท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอีกด้วย โดยถือว่าโรงเรียนเป็นของประชาชน ดำเนินการโดยประชาชน และเพื่อประชาชน ในขณะเดียวกันก็เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามาร่วมกิจกรรมของโรงเรียนโดยการให้การสนับสนุน ตลอดจนการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นเพื่อประโยชน์ร่วมกันและเพื่อให้ชุมชนหันมาสนใจในการทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ทั้งต่อตนเองและสังคม ซึ่งจะช่วยลดปัญหาแหล่งมั่วสุม อบายมุขลงด้วย จึงมีกิจกรรมเยี่ยมบ้าน กิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรมและประเพณี กิจกรรมบริการและพัฒนาชุมชน กิจกรรมประชาสัมพันธ์และความสัมพันธ์กับหน่วยงานอื่น (สำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2529, หน้า 50-51)

1. ด้านกิจกรรมเยี่ยมบ้าน สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2529, หน้า 50-51) ได้กล่าวว่ากิจกรรมการเยี่ยมบ้าน ต้องหาเวลาในวันหยุด หรือเลิกเรียนแล้วไปเยี่ยมบ้านของนักเรียนทุกครอบครัวอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งมีกิจกรรมต่างๆ ดังนี้

1.1 กำหนดรูปแบบหรือแนวทางในการประสานงานโดยผ่านคณะกรรมการสถานศึกษาของโรงเรียน ครู ผู้ปกครอง หรือผ่านผู้นำชุมชนโดยตรง

1.2 ผู้บริหารจะต้องรับผิดชอบในการจัดให้มีการวางแผนดำเนินงานตามโครงการ โดยจัดให้มีส่วนร่วมกันระหว่างผู้ปกครอง โดยเฉพาะคณะกรรมการสถานศึกษาประจำโรงเรียน

1.3 รับผิดชอบในการจัดกิจกรรมต่างๆในขอบข่ายของงาน ตลอดจนการเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน

1.4 จัดให้มีการเยี่ยมชุมชน เพื่อรับทราบความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพื่อการดำเนินงาน

โรงเรียนบ้านเนินพลับหวานได้นำวิธีการประสานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับ ชุมชนมุสลิม โดยมีหลักการดำเนินงานดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสร้างความสัมพันธ์หรือการทำความรู้จักกันระหว่าง ครู อาจารย์ของ โรงเรียน หรือผู้บริหารของโรงเรียนกับสมาชิกของชุมชน อาจจะดำเนินการได้ทั้งในส่วนที่เป็น พิธีการ หรือดำเนินการอย่างไม่เป็นพิธีการ การดำเนินการสร้างความสัมพันธ์ที่เป็นพิธีการ ได้แก่ การจัดกิจกรรมเยี่ยมบ้าน ในรูปแบบโครงการที่ชัดเจนเพราะเป็นการพบปะระหว่างผู้ปกครอง สมาชิกของชุมชน และครูอาจารย์ของ โรงเรียนเพื่อเสริมสร้างความเข้าใจอันดี ระหว่างครูอาจารย์ และผู้ปกครองของนักเรียน

ขั้นตอนที่ 2 การเสนอความคิดเห็นและการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งเป็นการ เสนอแนะให้ชุมชนได้ทราบถึงกิจกรรม การกิจหน้าที่ ตลอดจนปัญหาและการบริหารที่โรงเรียนมี ข้อเสนอให้กับชุมชน และได้มีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน ทำให้การดำเนินการในด้านต่างๆเป็นไป ได้ด้วยความสำเร็จ

ขั้นตอนที่ 3 การที่ชุมชนมีส่วนร่วมกันในการสนับสนุนการจัดกิจกรรมโครงการต่างๆ ของโรงเรียนอย่างเป็นทางการ และเป็นรูปแบบในการจัดตั้งสมาคมผู้ปกครอง หรือการตั้ง คณะกรรมการในกิจกรรมต่างๆ ผลสำเร็จย่อมเป็นไปด้วยดียิ่ง

แต่ละขั้นตอนจึงเป็นกิจกรรมที่ครู-อาจารย์ โรงเรียนบ้านเนินพลับหวาน ไปเยี่ยมนักเรียน หรือผู้ปกครองที่บ้าน เพื่อให้คำแนะนำหรือให้คำปรึกษาเกี่ยวกับตัวนักเรียนในกิจกรรมหลาย ประการ คือ

1. ครูประจำชั้นไปเยี่ยมบ้านของนักเรียนทุกคน
2. โรงเรียนจัดประชุมผู้ปกครองของนักเรียนทุกคนเมื่อเปิดภาคเรียนใหม่
3. ครูติดตามผลการเรียนของนักเรียนทุกคนอย่างต่อเนื่อง
4. แจ้งผลการเรียนให้ผู้ปกครองทราบอย่างสม่ำเสมอ
5. รายงานความประพฤติและสุขภาพของนักเรียนให้ผู้ปกครองทราบ
6. ประชุมผู้ปกครองนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนและความประพฤติ

สรุปได้ว่า กิจกรรมเยี่ยมบ้านเป็นองค์ประกอบที่สำคัญต่อสถานศึกษาทั้งในประเทศ เป็นที่ยอมรับว่า สมควรที่จะมีกิจกรรมเยี่ยมบ้าน เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองกับนักเรียนเป็นไปด้วยความเข้าใจอันดียิ่งขึ้น เพราะผู้บริหาร โรงเรียนเห็นว่าเป็นเรื่องที่มีความจำเป็นอย่างมาก ซึ่งทำให้ครูกับผู้ปกครองนักเรียนได้มีโอกาสได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันต่อไป

2. ด้านกิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรมและประเพณี ได้ประสานความร่วมมือระหว่างชุมชน / บ้าน / มัสยิด โดยการให้ความร่วมมือกับชุมชนจัดในเทศกาลต่างๆ เช่น เทศกาลวันขึ้นปีใหม่ วันเด็กแห่งชาติ ซึ่งได้ดำเนินการกิจกรรมต่างๆ ดังนี้

2.1 เข้าร่วมกับทางชุมชนจัดพิธีต่างๆ เพื่อเป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียน ชุมชน และวัด

2.2 ปลุกฝังให้ชุมชนมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์และสืบทอดศิลปวัฒนธรรม ประเพณีไทย

2.3 ส่งเสริมเยาวชนไทยในโรงเรียนและชุมชน ให้มีคุณธรรม จริยธรรมในด้านการเสียสละเพื่อส่วนรวม ความมีเมตตา กรุณา ความมีระเบียบวินัย กตัญญู ความสามัคคี ตลอดจนการบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม

2.4 ปลุกจิตสำนึกในความเป็นไทย เพื่อให้ชุมชนมีความจงรักภักดีในสถาบันพระมหากษัตริย์ และเสริมสร้างความเป็นพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตย

ทั้งนี้โรงเรียนเป็นจุดได้เปรียบ สามารถประสานสัมพันธ์กับหน่วยงานอื่นๆที่จะให้การส่งเสริมวัฒนธรรมและประเพณี เนื่องจากโรงเรียนเป็นสถานที่อบรมสั่งสอน ที่จะสามารถถ่ายทอด วัฒนธรรม ประเพณี และวิชาการต่างๆให้กับชุมชนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียนด้วย

ในฐานะผู้บริหารโรงเรียนมีแนวคิดที่โรงเรียนจะต้องมีสังคมช่วยเหลือและบูรณาการหลอมรวมทุกสิ่งเข้าด้วยกัน เมื่อสังคมยื่นมือเข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุนส่งเสริมในด้านวัฒนธรรมและประเพณี เพื่อให้โรงเรียนเกิดคุณภาพที่ดี และเป็นแนวทางการประสานสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนมากขึ้น เพื่อเยาวชนจะได้รู้เท่าทันสภาพเศรษฐกิจ และการเมืองรวมทั้งความเป็นอยู่ในสังคม ให้รู้จักใช้ชีวิตอย่างมีความสุข มีศีลธรรม จริยธรรม ในชุมชนสังคมต่อไป และกิจกรรมต่างๆ โรงเรียนได้ดำเนินการขึ้นเอง และร่วมมือกับหน่วยงานอื่นๆ ในกิจกรรมต่อไปนี้-

1. นำคณะครู อาจารย์เข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมของชุมชนมุสลิม เช่น งานแต่งงาน พิธีศาสนา ไปประกอบพิธีฮัจย์ พิธีรอมฎอน ฯลฯ

2. จัดงานวันส่งเสริมวัฒนธรรมไทย รวมทั้งไหว้ครู อาจารย์โรงเรียนทุกคน
 3. อนุรักษ์วัฒนธรรมไทยโดยแต่งกายด้วยผ้าไหมไทย ทุกวันอังคาร
 4. จัดงานเกี่ยวกับศิลปะและวัฒนธรรมไทย ร่วมกับชุมชนอำเภอและจังหวัด
 5. จัดโครงการรักษาความสะอาดบริเวณโรงเรียนกับชุมชนในวันสำคัญทางศาสนา
 6. จัดงานทำบุญเนื่องในวันปีใหม่
 7. จัดนักเรียนเข้าร่วมในกิจกรรมทางศาสนา เนื่องในวันสำคัญทางศาสนา
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2529, หน้า 6) ได้ให้แนวคิดไว้

หลายประการคือ

1. การให้ความร่วมมือกับชุมชนประกอบกิจกรรมชุมชนในด้านขนบธรรมเนียม ประเพณี งานเทศกาลประจำปี งานทางศาสนา
 2. ให้ความรู้แก่ประชาชนทุกเพศ ทุกวัย และทุกระดับ
 3. ให้สมาชิกในชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมบางอย่างของโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ
 4. ให้แนวความคิดใหม่ตามระดับความรู้ ความต้องการ และความสามารถของสมาชิก
- ในชุมชน
5. ให้สมาชิกในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียน โดยเป็นคณะกรรมการโรงเรียน
 6. เพื่อสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันระหว่างบ้าน วัด มัสยิดกับโรงเรียน และชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่ โดยมีโรงเรียนเป็นศูนย์กลางการศึกษา

จากแนวทางที่กล่าวมาแล้วนั้น การดำเนินการทางด้านส่งเสริมวัฒนธรรมและประเพณี เป็นงานที่โรงเรียนทุกแห่งพึงกระทำเป็นอย่างยิ่ง ทั้งนี้เป็นการส่งเสริมการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนและโรงเรียนให้เป็นอย่างดีและให้ความรู้สึกที่ดีต่อกันทั้งโรงเรียนและชุมชนที่ทั้งสองฝ่ายต่างเป็นทั้งผู้ให้และผู้รับ เพื่อจุดประสงค์ในการส่งเสริมวัฒนธรรมและประเพณี-

3. ด้านกิจกรรมบริการและพัฒนาชุมชน เป็นการให้บริการด้านต่างๆแก่ชุมชน ตามกำลังความสามารถที่โรงเรียนจะดำเนินการได้ ในด้านกิจกรรมบริการ เช่น
 - 3.1 การให้บริการทางวิชาการ
 - 3.2 ให้คำแนะนำ หรือการปรึกษาหารือในกิจกรรมของชุมชน
 - 3.3 ให้บริการอาคารสถานที่ หรือวัสดุอุปกรณ์

3.4 ให้บริการแก่สมาชิกในชุมชน เช่น ห้องสมุด สหกรณ์โรงเรียน และแนวคิ
กิจกรรม ในด้านพัฒนาชุมชน โรงเรียนสามารถใช้การพัฒนาชุมชน ให้บังเกิดผลตาม
วัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่วางไว้ มีหลายด้านคือ

3.4.1 การพัฒนาด้านกายภาพของโรงเรียน เช่น การพัฒนาอาคารและสถานที่
การสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ และครุภัณฑ์ต่างๆที่จำเป็นและไม่สามารถจัดหาได้จากงบประมาณ
ปกติของโรงเรียน

3.4.2 การพัฒนาทางด้านวิชาการ เช่น การขอความร่วมมือจากบุคลากรของ
หน่วยงานทางภาครัฐและภาคเอกชน หรือจากชุมชนเพื่อทำการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร หรือ
เป็นวิทยากรพิเศษให้กับโรงเรียน เพื่อให้โรงเรียนสามารถถ่ายทอดความรู้ได้ถูกต้องตามความ
ต้องการของชุมชนและสังคมนั้นๆ

กิจกรรมบริการและพัฒนาชุมชนเป็นกิจกรรมที่ประชาชนได้เข้ามามีส่วนและเข้าไปใช้
บริการต่างๆของโรงเรียนพร้อมให้การพัฒนาโรงเรียนตามความเหมาะสมในแต่ละด้าน เช่น
อาคารสถานที่ต่างๆ สนามกีฬา หอประชุมโรงเรียน ห้องเรียน และการที่โรงเรียนได้มีโอกา
สให้ชุมชนใช้บริการ โดยมุ่งหวังให้ชุมชนมีความเจริญมากยิ่งขึ้นในกิจกรรมต่างๆ เช่น

1. โรงเรียนจัดการเรียนการสอนวิชาชีพต่างๆ ให้สอดคล้องกับท้องถิ่นและชุมชน
2. โรงเรียนจัดให้มีการบรรยายเพื่ออบรมให้ความรู้แก่ประชาชนในชุมชน
3. โรงเรียนจัดสอนวิชาชีพในลักษณะหลักสูตรสั้นๆ ให้แก่ประชาชนในชุมชนและ
บุคคลภายนอกที่สนใจ
4. โรงเรียนจัดทำเอกสารเผยแพร่ความรู้ให้แก่ชุมชนเพื่อทำประโยชน์แก่การดำรงชีวิต
ของประชาชน
5. โรงเรียนบริการอาคารสถานที่และอุปกรณ์ต่างๆของโรงเรียนแก่ประชาชนหรือ
หน่วยงานอื่นที่มาขอใช้
6. ส่งครู-อาจารย์ และนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมในการพัฒนาสถานที่สาธารณะต่างๆของ
ชุมชน
7. การบริการที่ดินของโรงเรียนในส่วนที่ว่างให้ประชาชนใช้ทำเกษตรเพื่ออาชีพ
8. การให้บริการด้านน้ำ เพื่อสาธารณูปโภคแก่ชุมชนบริเวณโรงเรียนที่ทุรกันดาร
ด้านน้ำ

กิจกรรมบริการและพัฒนาชุมชนในฐานะผู้บริหารโรงเรียน ได้จัดกิจกรรมเพื่อบริการ
และพัฒนาชุมชนหลายด้านด้วยกันคือ

1. จัดกิจกรรมที่เกี่ยวกับการพัฒนาความรู้ทางวิชาการ และอาชีพให้ชุมชนเพื่อให้ชุมชนทันต่อเหตุการณ์ในยุคโลกาภิวัตน์

2. จัดบริเวณ โรงเรียนเป็นสถานที่จอดรถของบุคลากรในโรงเรียนและผู้มาติดต่อกับโรงเรียนบ้านเนินพลับหวาน เพื่อให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อย

3. จัดบริการสถานที่ให้กับชุมชน เพื่อให้ชุมชนได้ใช้สถานที่ในโรงเรียนจัดประชุม ฝึกซ้อมและแข่งกีฬา

4. จัดบริการแนะแนวโรงเรียน เพื่อให้นักเรียนเข้าใจในการสอบคัดเลือกเข้าเรียนต่อในระดับมัธยมศึกษา

สรุปได้ว่า แนวทางในการให้บริการและพัฒนาโรงเรียนเพื่อชุมชนทำให้โรงเรียนเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น ซึ่งได้แบ่งสายการบริการเป็น 4 ฝ่าย ได้แก่ ฝ่ายวิชาการ ฝ่ายปกครอง ฝ่ายธุรการ และฝ่ายบริการ เป็นการเสริมสร้างระหว่างโรงเรียนกับชุมชนทำให้เกิดความช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน

4. ด้านกิจกรรมประชาสัมพันธ์และความสัมพันธ์กับหน่วยงานอื่น ในกิจกรรมประชาสัมพันธ์และความสัมพันธ์กับหน่วยงานอื่นอันเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญในโรงเรียนมาก เพราะเป็นกิจกรรมที่เผยแพร่ความรู้ และข่าวสารให้กับชุมชน เพื่อเป็นการเสริมความรู้ให้ทันต่อเหตุการณ์ในยุคโลกาภิวัตน์ ในแนวเดียวกันโรงเรียนต้องอาศัยความร่วมมือและการสนับสนุนจากชุมชน ดังนั้น โรงเรียนและชุมชนจึงจำเป็นต้องสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกันในกิจกรรมประชาสัมพันธ์ และสร้างความสัมพันธ์กับหน่วยงานอื่นได้เป็นอย่างดี เช่น โรงเรียนเป็นแหล่งรวมวิชาการด้านต่างๆ

1. โรงเรียนให้ข่าวสารแก่ชุมชน ได้รับทราบถึงอุปสรรคและปัญหาในการดำเนินงานของโรงเรียน

2. โรงเรียนจัดให้มีการประชาสัมพันธ์โรงเรียน เพื่อให้ชุมชนทราบความเคลื่อนไหวอยู่เสมอ

3. โรงเรียนจัดการประชาสัมพันธ์แก่ชุมชน โดยเผยแพร่กิจการทางสื่อมวลชนหรือจัดวารสาร หนังสือพิมพ์โรงเรียน

4. โรงเรียนออกเยี่ยมเยียนชุมชน โดยทำอย่างเป็นปกติสม่ำเสมอและทั่วถึง

ในด้านกิจกรรมประชาสัมพันธ์และความสัมพันธ์กับหน่วยงานอื่น เป็นการเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินงานของโรงเรียน เพื่อสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน อันจะช่วยให้โรงเรียนปฏิบัติงานได้สะดวก ยิ่งขึ้นจากกิจกรรมต่อไปนี้

1. การประชุมผู้ปกครองเพื่อชี้แจงการปฏิบัติงานของโรงเรียน

2. การทำจุลสาร หรือสิ่งพิมพ์เผยแพร่
3. จัดทำป้าย ประกาศ เผยแพร่ข่าวสารของโรงเรียน
4. การพบปะ เยี่ยมเยียน ในวาระที่เหมาะสม
5. ร่วมงานอื่น ๆ ของท้องถิ่น หรือของบุคคลตามวาระอันควร
6. ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน
7. จัดกิจกรรมส่งเสริมการศึกษาของนักเรียน การตอบปัญหาชิงทุนการศึกษา

การแข่งขัน หรือประกวดต่าง ๆ

จากอบสัน และคณะ (Jacobson & Others, 1963, pp. 466-478) ได้กล่าวถึงการ
ประชาสัมพันธ์และความสัมพันธ์กับหน่วยงานอื่น ดังนี้

1. จัดให้มีเอกสารสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ของ โรงเรียนออกเผยแพร่
2. จัดให้มีการเสนอข่าวจากโรงเรียนถึงบ้านเป็นประจำ
3. จัดให้มีนิทรรศการภายใน โรงเรียน
4. จัดให้มีวันเยี่ยมโรงเรียน
5. จัดให้มีวันสถาปนาแห่งการศึกษา
6. จัดให้มีโครงการเยี่ยมผู้ปกครองที่บ้าน
7. สร้างความสัมพันธ์ระหว่างศิษย์เก่ากับศิษย์ปัจจุบัน
8. ใช้สื่อมวลชนในด้านต่าง ๆ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ และอื่น ๆ
9. จัดทำรายงานประจำปีและชี้แจงให้ทราบ
10. จัดตั้งสมาคมศิษย์เก่า
11. จัดตั้งสมาคมผู้ปกครองและครู

จากแนวคิดดังกล่าวเป็นการประชาสัมพันธ์และสร้างความสัมพันธ์กับหน่วยงานอื่น
ให้ชุมชนมีโอกาสได้รับความคิดเห็นของชุมชนให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

กิจกรรมการประชาสัมพันธ์และสร้างความสัมพันธ์กับหน่วยงานอื่น เป็นเรื่องการจัดทำ
เอกสารหรือสิ่งตีพิมพ์อื่น ๆ เพื่อเผยแพร่ข่าวสารหรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่โรงเรียนจะต้องดำเนินการ
จัดทำขึ้นเพื่อ

1. มีการรวบรวมที่จะเผยแพร่ข่าวสารความเคลื่อนไหวของโรงเรียน
2. มีการจัดประชุมบุคคลที่เกี่ยวข้อง เพื่อชี้แจงนโยบายความก้าวหน้าของโรงเรียน
3. จัดนิทรรศการแสดงผลงานของโรงเรียน โดยเชิญผู้ที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนและ
ประชาชนในชุมชนมาร่วมงาน

4. มีการจัดให้คณะครู ผู้สนับสนุนโรงเรียนออกเยี่ยมเยียนชุมชน เพื่อประสานโครงการต่าง ๆ ของโรงเรียนที่มีต่อชุมชน
5. มีการเชิญให้ผู้ปกครอง บุคคลที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน หรือประชาชนชุมชนมาเยี่ยมชมโรงเรียนในโอกาสต่าง ๆ
6. เปิดโอกาสให้มีการพบปะ สังสรรค์ และปรึกษาหารือเกี่ยวกับเรื่องของนักเรียนและกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนระหว่างคณะครูกับผู้ปกครองนักเรียน บุคคลที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน หรือประชาชนในชุมชน
7. ติดต่อประสานงานกับหน่วยงานภายนอก ทั้งภาครัฐและเอกชน เข้าร่วมโครงการ
8. ร่วมกับหน่วยราชการอื่นในด้านสุขภาพ และปรับปรุงด้านอนามัยของนักเรียนและประชาชนในชุมชน

สรุปได้ว่า การประชาสัมพันธ์และการสร้างความสัมพันธ์กับหน่วยงานอื่น เป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญมาก เพราะทุกกิจกรรมจะต้องมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์ข่าวสารต่าง ๆ ให้ประชาชนในชุมชนได้รับทราบความเคลื่อนไหวการเรียนการสอน ความก้าวหน้าของโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง จึงเป็นประโยชน์ต่อชุมชนเป็นอย่างมาก รวมทั้งได้รับความร่วมมือและประสานงานจากหน่วยงานภายนอกของภาครัฐและภาคเอกชนเป็นอย่างยิ่ง

การวิจัยเชิงคุณภาพ

พัทธา สายหู นักวิจัยเชิงคุณภาพท่านหนึ่ง ได้เสนอว่า อาจเรียกการวิจัยชนิดนี้ว่า “การวิจัยคุณลักษณะ” ก็ได้เพราะเป็นการวิจัยที่มุ่ง “คุณลักษณะ” ของสิ่งต่างๆ และปรากฏการณ์ในหนังสือภาษาอังกฤษเองก็มีคำเรียกการวิจัยชนิดนี้หลายคำเช่น Qualitative Research, Ethnographic Research, Anthropological Research, Naturalistic Research, Field Research, Phenomenological Research เป็นต้น เป็นการศึกษาวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ วัฒนธรรม แนวคิดอย่างลุ่มลึก ในลักษณะให้เป็นองค์รวม (Holistic View) มุ่งเน้นการสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย (Inductive) ศึกษาในลักษณะกรณีศึกษา (Case Study) ทั้งในระดับบุคคล กลุ่ม และสถาบัน (สุรางค์ จันทวานิช, 2539, หน้า 15-17)

ความหมายของการวิจัยเชิงคุณภาพ คือ การแสวงหาความรู้โดยพิจารณาปรากฏการณ์ สังคมจากสภาพแวดล้อมตามความเป็นจริงทุกมิติ เพื่อหาความสัมพันธ์ของปรากฏการณ์กับสิ่งแวดล้อมนั้น วิธีการนี้จะสนใจข้อมูล ด้านความรู้สึกนึกคิด ความหมาย ค่านิยม หรืออุดมการณ์ของบุคคลนอกเหนือข้อมูลเชิงปริมาณ

ความสำคัญของการวิจัยเชิงคุณภาพ การวิจัยเชิงคุณภาพเกิดขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการของนักวิจัยที่มุ่งศึกษาปรากฏการณ์สังคม โดยคำนึงถึงลักษณะเฉพาะของปรากฏการณ์สังคมที่ต่างจากปรากฏการณ์ธรรมชาติ ซึ่งมีลักษณะความสำคัญของการวิจัยเชิงคุณภาพดังนี้

1. เน้นการมองให้เห็นภาพรวมโดยการมองจากหลายแง่มุม
2. เป็นการศึกษาติดตามระยะยาวและเจาะลึก
3. ศึกษาปรากฏการณ์ในสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติ
4. คำนึงถึงความเป็นมนุษย์ของผู้ถูกวิจัย
5. ใช้การพรรณนาและวิเคราะห์แบบอุปนัย
6. เน้นปัจจัยด้านความรู้สึกนึกคิด จิตใจ ความหมาย

เทคนิคที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ

1. การวิเคราะห์เอกสาร อาจทำได้ทั้งโดยวิธีการเชิงปริมาณและวิธีการเชิงคุณภาพ วิธีการเชิงปริมาณคือการทำให้ข้อมูลเอกสาร ได้แก่อ้อยคำ ประโยคหรือใจความในเอกสารเป็นจำนวนที่วัดได้แล้วเจนนับจำนวนของอ้อยคำ ประโยคหรือใจความเหล่านั้น วิธีวิเคราะห์ข้อมูลแบบนี้ที่รู้จักกันดีคือการวิเคราะห์เนื้อหา(Content Analysis) ส่วนวิธีการเชิงคุณภาพ คือ การตีความสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย(Inductive) จากเอกสารดังกล่าวประกอบกับเอกสารอื่นๆ โดยอาจมีการแบ่ง ประเภทตามเนื้อหาของเอกสารแล้วเปรียบเทียบประเภทต่างๆ กันด้วยก็ได้

2. การสัมภาษณ์ เป็นวิธีการศึกษาค้นคว้าที่ใช้กันโดยทั่วไปในแขนงวิชาทางสังคมศาสตร์ เป็นรูปแบบของการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ถามและผู้ตอบภายใต้กฎเกณฑ์มีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมข้อมูล เป็นการสนทนอย่างมีจุดมุ่งหมายเป็นหลัก ฉะนั้นจึงใช้ทั่วไปโดยไม่จำกัดว่าผู้ให้ข้อมูล จะมีระดับการศึกษาสูงต่ำเพียงใด ลักษณะสำคัญของการสัมภาษณ์คือ มีความยืดหยุ่นผู้สัมภาษณ์มีโอกาสอธิบาย ขยายความหรือซักถามคำถามเพิ่มเติมติดต่อกัน เพื่อให้ผู้ตอบเข้าใจจุด ประสงค์ของผู้สัมภาษณ์ ทั้งยังสามารถเปลี่ยนสถานการณ์หรือหาทางวกกลับเมื่อผู้พูดตอบไม่ตรง คำถาม ลักษณะสำคัญอีกประการหนึ่งคือในขณะที่สัมภาษณ์สามารถสังเกตพฤติกรรมต่างๆ ของผู้ตอบได้ ผู้สัมภาษณ์มีโอกาสสังเกตสีหน้าท่าทาง ความรู้สึก ปฏิบัติการที่ซ่อนเร้นไว้ในใจที่แสดงออก มาในขณะที่พูดและไม่พูด การสัมภาษณ์แบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ

2.1 การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างหรือการสัมภาษณ์แบบเป็นทางการ(Structured Interview or Formal Interview)

2.2 การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ(Informal Interview)

3. การสังเกต หมายถึงการเฝ้าดูสิ่งที่เกิดขึ้นหรือปรากฏขึ้นอย่างเอาใจใส่และกำหนดไว้อย่างมีระเบียบวิธี เพื่อวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ของสิ่งที่เกิดขึ้นนั้นกับสิ่งอื่น จุดเด่นสำคัญของ

การสังเกตก็คือ ทำให้รู้พฤติกรรมที่แสดงออกมาเป็นธรรมชาติ เป็นข้อมูลโดยตรงตามสภาพความเป็นจริง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

ปริญญา รอดแก้ว (2529) ได้ศึกษาผลการวิจัยของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดส่วนงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ด้านการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน ในชุมชน ปฏิบัติจริง โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และผลปรากฏว่าอยู่ในระดับสูง ได้แก่ ด้านผู้บริหารโรงเรียนที่มีคุณวุฒิ และประสบการณ์ในตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียน ความยากจน การส่งเสริมและพัฒนาอาชีพแก่ชุมชนยังกระทำไม่จริงจังและทั่วถึง ชุมชนยังมองไม่เห็นความสำคัญ ไม่เข้าใจหลักสูตรใหม่ และความเข้าใจไม่ตรงกัน

พรทิพย์ รัตนวิเชียร (2521) ได้ศึกษาความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อคุณภาพโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ฝ่ายประถม) พบว่า ความคาดหวังของผู้ปกครองในการจัดกิจกรรมเยี่ยมบ้านของโรงเรียนอยู่ในระดับมาก ทั้งด้านการเรียนการสอน บุคลากร กิจกรรมนักเรียน การจัดบริการต่างๆ อาคารสถานที่และอุปกรณ์ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและผู้ปกครอง

โสภณ เพ็ชรพวง (2528) ได้ทำการวิจัย เรื่องการศึกษาการบริหารงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดยะลา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ ได้แก่ กระบวนการบริหารการสร้างเสริมความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่นในท้องถิ่น การให้บริการแก่ชุมชน การให้ชุมชนมีส่วนร่วม ในกิจกรรมของโรงเรียน

สวาท หาญกลับ (2534) ได้ทำการวิจัย เรื่องการศึกษาการปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดตรัง พบว่า การปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียนโดยภาพรวมทุกข้ออยู่ในระดับปานกลาง

เดชา ชมจันทร์ (2543) ได้ทำการวิจัย เรื่องการศึกษาการสร้างสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนบ้านเนินพลับหวานกับชุมชนมุสลิม อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี พบว่า การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนบ้านเนินพลับหวานกับชุมชนมุสลิม ตามความคิดเห็นของครู ผู้ปกครองนักเรียน และกรรมการโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

งานวิจัยต่างประเทศ

เฮฟเฟอร์แมน (Hefferman , 1992) ได้วิจัยเรื่อง การรับรู้ของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและสมาชิกในชุมชน ผลการวิจัยพบว่าผู้บริหารเป็นกุญแจสำคัญในการสนับสนุนให้ผู้ปกครองและสมาชิกในชุมชนมีส่วนร่วม โรงเรียนจำเป็นต้องเปลี่ยนทัศนคติทักษะและความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการ

ยิโอมาน (Yeoman, 1978) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ความสัมพันธ์ของทัศนคติของผู้ปกครองกับตัวแปรคัดเลือก ในโรงเรียนที่ได้รับการคัดเลือก จากในกลุ่มของโรงเรียนในเขตเมือง วอชิงตันอำเภอมาริออน มลรัฐอินเดียนา ” โดยส่งแบบสอบถามไปยังผู้ปกครองซึ่งมีบุตรเข้ารับการศึกษาในโรงเรียนแบบ Non-IGE (Individually Guided Education) ในเขตเมืองวอชิงตัน ได้สรุปว่า

1. ผู้ปกครองพอใจในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก การเรียนการสอน การเคารพซึ่งกันและกันในโรงเรียน

2. ผู้ปกครองมีทัศนคติที่ดีต่อความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองกับโรงเรียน

3. ผู้ปกครองส่วนมากพอใจในความเหมาะสมของบรรยากาศความก้าวหน้าของนักเรียนตลอดไปจนถึงบันทึกการประเมินผลการเรียนอย่างสม่ำเสมอ

คัลลาร์ด (Callard , 1979) ได้ศึกษาผลของการเพิ่มความคาดหวังของ บิดา มารดา ต่อความสำเร็จทางการศึกษาของนักเรียน พบว่าผู้บริหารที่เพิ่มความสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนจะต้องสร้างความเข้าใจกับบิดามารดา และต้องยอมรับว่าความคาดหวังของบิดามารดาต่อความสำเร็จของการเรียนของนักเรียนสัมพันธ์กับการเพิ่มแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียน

ลี (Lee ,1984) ได้ศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษากี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาได้แก่ กรรมการบริหาร โรงเรียน ครูใหญ่ และครูสรุปได้ว่า โรงเรียนในท้องถิ่น ได้กำหนดนโยบายและกระบวนการบริหารงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนควรจะทำให้จริงจัง โดยตั้งคณะกรรมการขึ้นมาทำหน้าที่โดยเฉพาะ ซึ่งคณะกรรมการดังกล่าวประกอบด้วยคณะครูรวมอยู่ด้วย

จากผลการวิจัยดังกล่าว ผู้บริหารโรงเรียนยังให้ความสำคัญต่อการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนในชุมชนในระดับปานกลาง เป็นผลให้โรงเรียนประถมศึกษายังขาดทรัพยากรที่จะพัฒนาการศึกษา และทรัพยากรในท้องถิ่นถูกดึงมาใช้น้อย ดังนั้น โรงเรียนประถมศึกษาจึงต้องทำงานในรูปแบบกระบวนการมีการวางแผน มีการประชาสัมพันธ์ การอำนวยการ การใช้เทคนิคการมีส่วนร่วม และประเมินผลเพื่อแก้ปัญหา ในการวิจัยครั้งนี้จึงศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไขการสร้างความสัมพันธ์ชุมชนของโรงเรียนบ้านเนินพลับหวาน จังหวัดชลบุรี เพื่อนำเสนอการ

พัฒนารูปแบบการสร้างความสัมพันธ์ชุมชนของโรงเรียน โดยศึกษากิจกรรม 4 ด้าน ได้แก่ กิจกรรมการเยี่ยมบ้าน กิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรมและประเพณี กิจกรรมบริการและพัฒนาชุมชน และ กิจกรรมประชาสัมพันธ์และสร้างความสัมพันธ์กับหน่วยงานอื่น ในการศึกษาจะใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เอกสาร การสัมภาษณ์ และการสังเกตแบบไม่เป็นทางการ

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University